

Huvudman

Stiftelsen Framstegsskolan, org.nr. 802016-1926

Ärendet

Tillsyn av huvudmannen Stiftelsen Framstegsskolan i Stockholms kommun; nu fråga om återkallelse av godkännande enligt 26 kap. 14 § skollagen

Beslut

Skolinspektionen återkallar med stöd av 26 kap. 14 § skollagen (2010:800) godkännandet av Stiftelsen Framstegsskolan¹ (organisationsnummer 802016-1926) som huvudman för Framstegsskolan² belägen i Stockholms kommun. Återkallandet gäller från och med den 17 augusti 2022.

Genom återkallandet upphör alla godkännanden³ för Stiftelsen Framstegsskolan att bedriva förskoleklass, grundskola årskurs 1–9 samt fritidshem att gälla.

Stiftelsen Framstegsskolan har i enlighet med ovanstående inte rätt till bidrag från elevernas hemkommuner för de verksamheter som återkallandet avser.

Beslutet får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilaga.

¹ Stiftelsens namn var tidigare Stiftelsen Islamiska skolan i Stockholm.

² Skolans namn var tidigare Islamiska skolan i Stockholm.

³ Skolverkets beslut den 10 januari 2002 (dnr. 2000:406), den 27 juni 1994 (dnr. 93:905), den 25 mars 1997 (dnr. 96:673) samt Stockholms kommuns beslut den 10 juni 2006 avseende fritidshem (dnr. 06-454/112).

Om ärendet

Stiftelsen Framstegsskolan (nedan Stiftelsen) driver en grundskola i Stockholms kommun, Framstegsskolan. Det fanns ca 88 elever inskrivna i grundskolan hösten 2021. Vid Framstegsskolan har Stiftelsen godkännande att bedriva förskoleklass och grundskola årskurserna 1–9 samt fritidshem⁴. Stiftelsen driver även en förskola i Stockholms kommun, Saimagårdens förskola, över vilken Stockholms kommun har tillsynsansvar.

Skolinspektionen inledde hösten 2021 en ägar- och ledningsprövning avseende Stiftelsen. Syftet med en ägar- och ledningsprövning är bland annat att avgöra om de personer som Skolinspektionen bedömer ingår i den så kallade ägar- och ledningskretsen är lämpliga att bedriva skolverksamhet.

Tillsynsärendet initierades då det framkom att tre av Stiftelsens dåvarande styrelseledamöter även satt i styrelsen för Föreningen Framstegsskolan i Göteborg (organisationsnummer 855102-1952). Skolinspektionen återkallade, den 27 oktober 2021⁵, Föreningen Framstegsskolan i Göteborgs samtliga godkännanden att bedriva verksamhet i enlighet med skollagen. Återkallelsebeslutet fattades mot bakgrund av att fyra av fem styrelseledamöter i föreningen bedömdes olämpliga att bedriva skolverksamhet. Det beslutet är nu föremål för en domstolsprocess efter föreningens överklagande av beslutet.

Säkerhetspolisen har den 28 mars 2022 inkommit med ett yttrande till Skolinspektionen avseende Stiftelsen Framstegsskolan. Av det framkommer bland annat att Stiftelsen är en verksamhet där Säkerhetspolisen bedömer att barn riskerar att utsättas för radikaliserings genom att vistas i en miljö som förespråkar enklavisering av samhället istället för respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar.

Till grund för detta beslut ligger, utöver Säkerhetspolisens yttrande, de uppgifter som Stiftelsen inkommit med i ärendet, beslut från Skolinspektionen samt dokument och yttranden från andra myndigheter som framgår av fotnoter. Skolinspektionen har den 30 mars 2022 samt den 11 april 2022 kommunicerat de uppgifter och underlag som är av betydelse för beslutet och Stiftelsen har den 22 april 2022 yttrat sig.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i ärendet.

⁴ Stockholms kommuns beslut den 10 juli 2006, dnr. 06-454/112.

⁵ Dnr. 2021:3767.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Om Stiftelsen

Stiftelseförordnande

Stiftelsen Islamiska skolan, numera benämnd Stiftelsen Framstegsskolan, bildades genom ett förordnande den 2 november 1991 av sju stiftare. Av stiftelseförordnandet framgår att AA är en av sju stiftare.

Stiftelsens syfte är att bedriva grundläggande och fortbildande undervisning samt att främja uppfostran av barn⁶, varvid särskild hänsyn ska tas till den islamiska kulturen och det arabiska språket. Dessutom ska stiftelsen ansvara för skolans bestånd, varvid det ankommer på stiftelsens styrelse att besluta om skolans ekonomiska förhållanden, om dess organisation och om de med arbetet i skolan sammanhängande förhållandena.

Av Stiftelsens stadgar framgår att ny styrelse ska utses av tidigare styrelse.

Stiftelsens ledningskrets

Styrelsen

Styrelsen bestod fram till den 3 november 2021 av styrelseledamöterna BB, CC, DD, EE samt FF. GG avträdde dessförinnan ur styrelsen genom årsmöte den 24 april 2021. Av dessa satt BB, CC och EE i styrelsen för Föreningen Framstegsskolan i Göteborg. Dessa utgjorde tre av de fyra styrelseledamöter i föreningen som Skolinspektionen i beslut den 27 oktober 2021⁷ bedömde som olämpliga.

Ny styrelse, bestående av HH, II, JJ, KK samt LL, tillträdde den 3 november 2021. Den nya styrelsen anmäldes till Länsstyrelsen den 8 november 2021. KK har härefter avträtt som styrelseledamot. Ändringen anmäldes till Länsstyrelsen den 2 februari 2022. Vidare har II avgått enligt uppgift från Stiftelsen den 12 april 2022. Nuvarande styrelse består därför av HH, JJ samt LL.

Stiftaren AA

Av yttrandet från Säkerhetspolisen framgår att AA, enligt Säkerhetspolisens bedömning, har ett väsentligt inflytande över Stiftelsen. Det framgår att en av styrelseledamöterna i Stiftelsen samt rektorn har personliga och organisatoriska band till AA samt att AA mottar ersättning från Stiftelsen. Enligt Säkerhetspolisens bedömning pekar omständigheterna sammantaget på att AA genom sin firma har sådana

⁶ Stiftelsens föreskrifter ändrades från "muslimska barn" till "barn" genom Kammarrättens beslut den 10 maj 2021, med hänvisning till att en fristående skola enligt 2011 års skollagstiftning ska vara icke-konfessionell.

⁷ Dnr. 2021:3767.

påverkansmöjligheter på Framstegsskolan i Rågsved att han därigenom utövar ett väsentligt inflytande på skolans kärnverksamhet.

Ledningskretsens lämplighet

Uppgifter avseende stiftaren AA m.m. utifrån Säkerhetspolisens yttrande

Av yttrandet från Säkerhetspolisen framgår att Stiftelsen bedriver en verksamhet där barnen på skolan utsätts för en påverkan mot en islamistisk ideologi som riskerar att leda till radikaliserings av eleverna, genom att de vistas i en miljö som förespråkar enklavisering av samhället istället för respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar.

I yttrandet redogörs även för organisationen Muslimska Brödraskapet (MB). Säkerhetspolisen bedömer sedan 2018 inte längre MB som en terroristorganisation. Detta då organisationens mål, ett världsomspännande kalifat byggt på sharia, inte främst ska uppnås med hjälp av våld. Likväl är målet oförenligt med svenska grundläggande fri- och rättigheter. Därtill bygger organisationens strategi i västvärlden på segregation och enklavisering. Enligt Muslimska Brödraskapets ideologi ska muslimer inte assimileras i västerländsk kultur.

Vidare framgår av yttrandet att AA fram till 2014 har varit vice ordförande samt därefter ordförande under två perioder för *Federation of Islamic Organizations in Europe* (FIOE), som av MB benämns som dess europeiska gren. Under sin tid som ordförande mottog AA instruktioner från MB i Egypten rörande hur ett samarbete med den egyptiska delen av brödraskapet skulle ske.

Av yttrandet framgår även att AA har beskrivit MB:s chefsideolog Yousuf al-Qaradawi (260909) som en av de viktigaste personerna som har påverkat AA:s tänkande. Al-Qaradawi anser att den rätta islam och den västerländska kulturen med demokrati och medborgerliga fri- och rättigheter är oförenliga. Al-Qaradawi har vidare hyllat Förintelsen, stödjer självmordsattacker mot civila, anser att icke-troende ska straffas med döden samt klargör att människan inte kan stifta lagar som strider mot Guds ord. Målet för MB är ett globalt kalifat byggd på sharialagar och för att nå mål kan lögn enligt al-Qaradawi vara nödvändiga. I linje med detta har AA gjort en rad uttalanden som enligt Säkerhetspolisen bekräftar att AA har anammat al-Qaradawis ideologi. Genom citaten "vi vill inte dra uppmärksamhet till att vi islamiserar väst, eftersom det inte gynnar våra syften" samt "islam kommer att dominera och komma in i varje hem" har AA även knutit an till den långsiktighet som finns i strategin. Under AA:s ledning använde FIOE 20-åriga planer för hur organisationen skulle agera i Europa. I enlighet med al-Qaradawis ideologi anser AA att det inte går att skilja på individ — samhälle och politik — religion. Med orden "islam är en odelbar helhet; religion, politik, bekännelse, dyrkan, handling, etik och annat" adresserade AA eventuella tveksamheter rörande hur FIOE ställde sig gentemot individens frihet och demokrati.

Av yttrandet framgår vidare att AA är en av grundarna till *Islamiska Förbundet i Sverige* (Ifis) (802400-7893), vilken var en av de organisationer som var initiativtagare till att bilda FIOE. Ifis ideologiska grund domineras, enligt Ifis egen utsaga, på MB:s

totalitära syn på religion. AA har även varit ordförande för bland andra *Sveriges Unga Muslimer* (Sum) (802015-7403) och *Ibn Rushd* (802411-0762), två organisationer som utpekats av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), som dominerades av MB:s ideologi. Förutom kopplingen till MB:s ideologi, påpekar Säkerhetspolisen i sitt yttrande att Kammarrätten i Stockholm 2019 fann att Sum genom åren brustit i respekten för demokratins idéer.

Vidare framgår av yttrandet att *Sveriges Islamiska Skolor* (Sis) (802412-6552) är en intresseorganisation för aktörer som driver friskolor med islamisk inriktning i Sverige, där bland andra Stiftelsen är medlem. AA var en av Sis grundare på 90-talet. AA satt under 2016 i styrelserna för alla dessa skolor, utom en. Tre av sex skolor som är medlemmar i Sis, har nyttjats i radikaliserande och/eller brottsliga syften. Vid tiden för etableringen av Sis, gjorde AA följande uttalande med hänvisning till verksamheten vid en av skolorna: "Vi har förändrat idrotten och separerar pojkar och flickor från första klass. Musik ersattes med taktfast sång. Gällande teorier som motsäger islam, som Darwins evolutionslära, så jämför läraren dem med islamiska läror för att tydliggöra felaktigheterna i sådana teorier".

I yttrandet anges att Sis betraktas av flera forskare, som dotterorganisation till en av MB:s nätverksorganisationer i Sverige.

Av yttrandet framgår vidare att MB, enligt en rapport från MSB, har "byggt upp friskolekoncernen Framstegsskolan⁸ där AA driver arbetet. Genom /.../ att bygga upp ett eget skolsystem räknar MB:s aktivister med att skaffa sig kontroll över muslimska barn och ungdomars känslor /.../". Sis har i linje med detta finansierat de konferenser som *European Council for Fatwa and Research* (ECFR) och dess mångåriga ordförande, tillika MB:s chefsideolog, Yousuf al-Qaradawi, ordnar i Sverige.

Enligt Säkerhetspolisens yttrande har AA sedan 2019 en enskild firma som AA använder för arbetet med skolorna inom Sis. AA har även ett bankkort tillsynes utfärdat av Sis. AA erhöll ersättning från Framstegsskolan sammanlagt 17 gånger under hela 2021, med totalt 154 800 kr. Den totala summan av ersättning från skolor inom Sis uppgick till ett belopp om 491 800 kr under 2021.

Säkerhetspolisen påpekar även i yttrandet att talande för AA:s involvering i skolorna är att AA bland annat har använt mailadressen [AA]@framstegsskolan.se. Andra mailadresser som AA har använt är [AA]@islamiskaskolan.com och [AA]@fsskolan.se.

Vidare framgår av yttrandet att AA har ingått i två Whatsapp-grupper benämnda "Rådet" och "SIS rektorsgrupp", vilka användes senast i maj 2021. I den senare har AA varit administratör. I Whatsapp-gruppen "Rådet" ingick, förutom AA, Stiftelsens tidigare styrelseledamöter BB och CC, men även f.d. rektorn för Römosseskolorna

⁸ Imanskolan i Uppsala, Römosseskolorna i Göteborg samt tidigare Islamiska skolan i Stockholm, numera Framstegsskolan i Rågsved (tillhör också Sis) har tillsammans kallats för Framstegsskolan.

samt ordföranden för Islamiska Förbundet i Sverige (Ifis). I Whatsapp-gruppen "SIS rektorsgrupp" ingick, förutom AA och BB⁹, även MM, NN och OO¹⁰.

Sammanfattningsvis bedömer Säkerhetspolisen att AA under flera decennier har varit en central person för spridandet av en totalitär islamistisk ideologi som är oförenlig med svenska demokratiska värderingar. AA har vidare nyttjat intresseorganisationen Sis och även den egna firman för att främja sin ideologi och syn på hur skolverksamhet ska bedrivas. Flertalet skolor som ingår i Sis har präglats av strukturella problem med kopplingar till våldsbejakande extremism, risk för radikalisering och/eller ekonomisk brottslighet. Säkerhetspolisen menar att sambandet mellan AA:s inflytande och skolornas tillkortakommanden inte är en tillfällighet.

Vidare anges att en styrelseledamot i stiftelsen bakom Framstegsskolan samt rektorn har personliga och organisatoriska band till AA. Härutöver mottar AA ersättning från Stiftelsen. Enligt Säkerhetspolisens bedömning pekar detta på att AA har samma påverkansmöjligheter på Framstegsskolan i Rågsved som på Imanskolan i Uppsala, där AA genom sin firma utövar ett väsentligt inflytande på skolans kärnverksamhet.

Rektorn vid Framstegsskolan i Stockholm

PP är ny rektor för Framstegsskolan i Stockholm. PP har medverkat som adjungerad ledamot samt mötessekreterare vid flera av stiftelsens möten, bland annat då tidigare styrelse samt nya styrelsen tillsattes.¹¹ Av yttrande från Säkerhetspolisen den 28 mars 2022 framgår att PP år 2020 ingick i ledningsgruppen på Imanskolan samt att PP enligt forskare är att betrakta som representant för MB:s ideologi i Sverige och har suttit i styrelsen för Ifis samt varit ordförande för Sum. Vidare framgår att PP förflyttades från Imanskolan till Framstegsskolan på inrådan av AA.

Styrelsens förvaltning

Av utredningen framgår att Stiftelsen inte har inkommit med årsredovisningen i tid till Länsstyrelsen, avseende räkenskapsåret 2020/2021. Länsstyrelsen förelade Stiftelsens nuvarande styrelse, den 3 februari 2022, att vid vite inkomma med angiven årsredovisning. Aktuell årsredovisning inkom till Länsstyrelsen den 9 februari 2022.

Revisorn har lämnat en revisionsberättelse med en avvikande mening för räkenskapsåret 2020/2021. Revisorn uppger som grund för sitt uttalande om avvikande mening, att tillräckliga revisionsbevis inte har erhållits för att värdet av andelarna i

⁹ Av Skolinspektionens uppgifter framgår att BB är tidigare styrelseledamot tillika rektor i Stiftelsen Framstegsskolan.

¹⁰ Av Skolinspektionens uppgifter framgår att MM och NN är styrelseledamöter i Stiftelsen för Bildning i Sverige, varav en av dem har dömts för grov ekonomisk brottslighet, samt att OO är styrelseledamot tillika rektor i Stiftelsen Imanskolan.

¹¹ Framgår av styrelseprotokoll som Stiftelsen har gett in till Skolinspektionen.

dotterbolaget English School Scandinavia AB¹² (nedan Dotterbolaget) ska kunna bedömas. Revisorn uppger vidare att värdet är väsentligt för årsredovisningen som helhet. Av Stiftelsens årsredovisning för 2020/2021 framgår att Dotterbolaget har upptagits till ett värde av 9,5 miljoner kr.

Dotterbolaget

Stiftelsen uppger att Dotterbolaget ägs av Stiftelsen. I Dotterbolagets styrelse ingår BB och CC, såsom styrelseordförande respektive styrelsesuppleant, vilka även satt i styrelsen för Föreningen Framstegsskolan i Göteborg¹³. Av protokoll från extra bolagsstämma i Dotterbolaget anges att Stiftelsen ägde Dotterbolaget från den 15 september 2020 till den 24 november 2020. Av protokoll från extra bolagsstämma daterade den 24 november 2020 samt 10 september 2021, anges vidare att Dotterbolaget innan den 9 februari 2022 ägdes till lika delar av DD, BB och CC. Samtliga ägare är tidigare styrelseledamöter i Stiftelsen. Av protokoll från extra bolagsstämma anges även att Dotterbolaget sedan den 9 februari 2022 till lika delar ägs av BB och CC, vilka avträdde ur styrelsen den 3 november 2021. Av årsredovisningen framgår att Dotterbolaget har upptagits till ett värde av 9,5 miljoner kr.

Stiftelsens yttrande

Säkerhetspolisens yttrande

I yttrande den 22 april 2022 anför Stiftelsen bland annat följande.

Stiftelsen har drivit verksamhet sedan 1996, med ett uppehåll 2018–2021. Verksamheten har med åren utvecklats till att bli en av de bättre skolverksamheterna i hela västerort i Stockholm. Skolan är verksam i ett område som innefattar några av Sveriges absolut mest socioekonomiskt utsatta områden och som lider av hög arbetslöshet, låga skolresultat och hög kriminalitet. Trots detta har verksamheten kunnat utmärka sig från områdets skolor och skolans elever har trots att de är boende i dessa områden kunnat få bättre förutsättningar. En stor del av eleverna har sökt sig till högre studier, vilket är vetenskapligt belagt ett av de viktigaste tecknen på att en individ kommer in i samhället och i det här fallet bryter den segregerade tillvaro hen lever i som boende i utanförskapsområden.

Skolans verksamhet har därmed snarare bidragit till att elever via utbildning inkluderats i samhället och inte lett till enklavisering som det påstås i sammanställningen av Säkerhetspolisens yttrande.

Anklagelserna, om att barn riskerar att utsättas för radikaliserings, och att miljön förespråkar enklavisering av samhället istället för respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar, behöver underbyggas och eventuella fel som begåtts måste tydligt kunna pekats ut, så att omständigheter kan motbevisas alternativt att specifika förändringar i verksamheten kan genomföras. Stiftelsen välkomnar konkreta anmärkningar på hur företrädarna skulle ha brustit i

¹² Bolaget benämndes tidigare Elma School AB.

¹³ Dnr. 2021:3767.

respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar. Det är däremot inte möjligt att försvara sig mot alltför oprecis eller vag kritik och vad som framstår som rena konspirationsteorier.

Det finns ett stort antal tveksamheter i uppgifterna från Säkerhetspolisen och den omstridda MSB-rapporten i synnerhet. Källmaterialet vad gäller Muslimska brödraskapet i Sverige är inte representativt för forskningsläget om organisationen. Den enda rapport, från MSB, som citeras fick mycket allvarlig kritik från en samlad kår av Sveriges mest väletablerade religionsvetare när den lanserades 2017. MSB fick sedermera backa från rapportmaterialet och kallade det istället för en förstudie, utifrån vilken man inte kunde dra definitiva slutsatser. Slutligen gick MSB ut själva och sa att de inte stod för innehållet i rapporten och inte heller själva hade faktagranskat den.

Ytterligare källor som finns i sammanställningen av Säkerhetspolisens yttrande verkar hårt tesdrivande eller sakligt oförankrade.

Stiftelsen har försökt att bredda kunskapsbilden med bland annat FOI:s rapport *Muslimska brödraskapet – en kunskapsöversikt*. Rapporten vederlägger MSB-rapportens påståenden på en lång rad punkter, och visar att många av påståenden som finns i uppgifterna från Säkerhetspolisen är så pass kategoriska och förenklade att de påföljande slutsatserna blir djupt problematiska och tesdrivande. FOI konstaterar bland annat att det finns många organisationer i Sverige som hämtar inspiration från Muslimska brödraskapets sätt att arbeta i civilsamhället eller delar dess syn på islam som folkrörelsereligion. Enligt rapporten går det inte att dra några generella slutsatser om verksamheten i Sverige utifrån eventuella organisatoriska band till den internationella paraplyorganisationen FIOE.

Sammanställningen av Säkerhetspolisens yttrande lyckas inte på ett tillfredställande sätt förklara hur denna organisation konkret skulle utöva något inflytande på Stiftelsen, eller hur detta inflytande skulle ha tagit sig uttryck i den faktiska verksamheten. Istället förefaller mycket av texten att kretsa kring etablerandet av olika typer av "kopplingar" – på personnivå och organisationsnivå. Stiftelsen är som civilsamhälleaktör naturligtvis inbegripen i många samarbeten med andra organisationer i samhället, såväl troende som sekulära. På samma sätt samarbetar Stiftelsen med många andra entreprenörer och aktörer, vilket har översatts till att skolan har "kopplingar till aktörer som i sin tur har "kopplingar" till andra, utländska aktörer. Den faktiska anklagelsen mot skolans ledning och verksamhet blir därmed så diffus att den är omöjlig att ta ställning till. Detta framstår inte som en rättssäker grund för att vidta ingripande åtgärder mot en viss skola eller att man empiriskt kan påvisa hur någon enskild aktör konkret skulle ha utövat inflytande på skolans verksamhet. Dessa aktörers eventuella olämplighet måste därtill kunna beläggas. Det måste framgå vad som har inträffat och hur det väsentliga inflytandet över skolans verksamhet utövas av de externa personerna.

De påståenden som görs uppfattas som fördomsfulla. Att Stiftelsens verksamhet skulle ha något med våldsbejakande islamism att göra är en ogrundad insinuation som det helt synes saknas belägg för. Stiftelsen menar att de ungdomar i området

som har radikaliserats snarare har gått på kommunala skolor, vilket Säkerhetspolisen borde ha information om. Det finns inga uppgifter vid en nyhetsökning som visar att Stiftelsens skola haft några elever inblandade i gängkriminalitet. Stiftelsens skolverksamhet har istället utgjort en motkraft mot både radikalisering och kriminalitet.

Det saknas stöd för att någon annan än Stiftelsens styrelse är verklig huvudman. Det finns inga andra personer än Stiftelsens nuvarande styrelseledamöter som utövar något bestämmande inflytande över verksamheten, formellt eller informellt. Påståendet om att styrelsebytet skulle vara ett sätt att dölja den verkliga huvudmannen framstår närmast som konspiratorisk. I verkligheten valde ledamöter att avgå tillsammans med resterande styrelse efter att beslut tagits om vissa individers olämplighet av Skolinspektionen i ett annat uppdrag, och en ny styrelse valdes in.

AA har anlåtats som konsult utifrån sin gedigna erfarenhet, utbildning och meriter. Det är inte visat att hans ersättning grundas på något annat än det omfattande arbete han utfört. Uppdraget avslutades flera månader innan Skolinspektionen kommunicerade sammanställningen av Säkerhetspolisens yttrande.

Anklagelserna om att Stiftelsen och Framstegsskolan inte skulle respektera mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar är oerhört allvarliga och det framstår som anmärkningsvärt att de framställs utan ett enda konkret bevis i saklig mening, utan baserar hela sin bevisföring på vaga kopplingar och starkt ifrågasatta källor samt uppgifter från Säkerhetspolisen som inte går att verifiera i avsaknad av underlag för desamma.

Dotterbolaget

Skolinspektionen har den 30 mars 2022 kommunicerat protokollen från de extra bolagsstämmorna i Dotterbolaget. Stiftelsen har i yttrande den 11 april 2022 anfört i huvudsak följande.

Stiftelsen förvärvade Dotterbolaget den 15 september 2020 genom ett aktieöverlåtelseavtal. Syftet var främst att överta lokaler där skola tidigare drivits, då detta bolag hade lagt ner verksamheten efter att tillståndet dragits tillbaka av Skolinspektionen. Den verksamheten har Stiftelsen således inte haft något samröre med. När förändringar gjorts i bolaget därefter, har bolagets styrelse använt Bolagsverkets automatiska tjänst för bolagsstämmoprotokoll på verksamt.se. Tjänsten innehåller en funktion där bolagsstämmoprotokoll skapas automatiskt. Stiftelsen har konstaterat att de gjort ett misstag vid användande av tjänsten, där de valt fysiska personer istället för juridisk person som ägare (alternativt om funktionen att välja tillkommit i närtid). De har fyllt i deltagarna vid stämman som ägare, när de i själva verket har företrätt Stiftelsen som äger alla aktier. Att Stiftelsen äger samtliga aktier från den 15 september 2020 och framåt framgår även av aktieboken. Att stämmoprotokollen genom felaktigt användande av tjänsten ger ett annat intryck förändrar inte det faktiska ägandet. Stiftelsen har i sitt yttrande bifogat en kopia av aktieboken till Skolinspektionen.

Rättslig reglering m.m.

Enligt 1 kap. 4 § skollagen ska utbildningen förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Av 1 kap. 5 § skollagen framgår att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Enskilda får enligt 2 kap. 5 § skollagen efter ansökan godkännas som huvudmän för bland annat förskoleklass, grundskola och fritidshem. Godkännande ska enligt 2 kap. 5 § andra stycket skollagen lämnas om den enskilde genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten, har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, samt i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Vidare krävs enligt bestämmelsens tredje stycke att den enskilde i övrigt bedöms lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i 2 kap. 5 a § skollagen bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

Enligt 2 kap. 5 a § skollagen ska ifråga om en juridisk person prövningen enligt 5 § andra stycket 1 och tredje stycket sammantaget avse den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten, styrelseledamöter och styrelsesuppleanter och personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

När det är fråga om en juridisk person krävs att var och en av företrädarna för denna ska bedömas lämplig (2 kap. 5 § tredje stycket skollagen). Det kan räcka med att det finns brister i detta hänseende hos en person för att lämplighetskravet inte ska anses uppfyllt (prop. 2017/18:158, s. 49). Om företrädarna tidigare drivit en verksamhet vars godkännande har återkallats, om verksamheten bedrivits olagligen eller om ansvarig myndighet i samband med sin tillsyn funnit allvarliga brister i verksamheten kan det också påverka bedömningen av företrädarnas lämplighet (prop. 2017/18:158, s. 122).

Syftet med lagstiftningen är att förhindra oseriösa aktörer att verka inom välfärdssektorn (prop. 2017/18:158, s. 44–45). Regeringen har även uttryckt farhågor att bulvanförhållanden kan uppstå och att olika försök kan komma att göras för att kringgå lagstiftningen varför prövningen bör omfatta även andra än vd som har ett bestämmande inflytande över verksamheten (prop. 2017/18:158, s. 48-49). I förarbetena anges även att tjänster inom välfärdsområdet i stor utsträckning riktas till

grupper som befinner sig i utsatta positioner och på olika sätt befinner sig i en beroendesituation i förhållande till den som levererar tjänsten. Att minska oseriösa aktörers möjlighet att bedriva skattefinansierad välfärdsverksamhet är dessutom viktigt för allmänhetens tilltro till sektorn som helhet (prop. 2017/18:158, s. 45).

I 26 kap. 3 § skollagen anges att Skolinspektionen har tillsyn över att enskilda som godkänts av Skolinspektionen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 § skollagen.

Enligt 26 kap. 14 § skollagen får ett godkännande för en enskild huvudman inom skolväsendet återkallas om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt 2 kap. 5 § andra stycket 1 och 2, tredje stycket och 6 §.

Enligt förarbetena till 26 kap. 14 § skollagen är bestämmelsen främst avsedd att användas om huvudmannen saknar rättslig eller faktisk möjlighet att åtgärda de brister som aktualiserat frågan om återkallelse av godkännandet, och därmed saknar förutsättningar att följa ett föreläggande (prop. 2017/18:158, s. 125). Utrymmet för huvudmannen att följa ett föreläggande kan t.ex. vara mycket begränsat eller obefintligt om huvudmannen är ett aktiebolag där samtliga aktier övergått till en person som bedöms vara olämplig att bedriva den aktuella verksamheten.

Av 4 kap. 10 § andra stycket stiftelselagen (1994:1220) och 8 kap. 2 och 16 §§ årsredovisningslagen (1995:1554) framgår att i övriga företag än ett aktiebolag eller en ekonomisk förening ska årsredovisning lämnas till revisorerna senast fyra månader efter räkenskapsårets utgång.

Enligt 8 kap. 3 § årsredovisningslagen ska kopia av årsredovisningen ha kommit in till registreringsmyndigheten inom sex månader efter räkenskapsårets utgång.

Skolinspektionens bedömning

Stiftelsens ledningskrets

En stiftelses styrelse ingår i den krets av personer som lämplighetsprövningen ska avse, enligt 2 kap. 5 a § skollagen. Lämplighetsprövningen ska härutöver omfatta andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten.

Av Säkerhetspolisens uppgifter framgår att AA har en stark koppling och betydande roll i Stiftelsens verksamhet samt påverkan på Stiftelsens styrelse och verksamhet. Med hänsyn till detta bedömer Skolinspektionen att stiftaren AA har ett sådant bestämmande inflytande över verksamheten att denne ska omfattas av prövningen. Skolinspektionen har då särskilt beaktat den bedömning som Säkerhetspolisen har gjort avseende att AA har samma påverkansmöjligheter på skolverksamheten i Framstegsskolan som han har över Imanskolan, de starka band som finns mellan den styrelsen och AA samt uppgiften att AA ligger bakom förflyttningen av PP från Imanskolan till Framstegsskolan.

Ledningskretsens lämplighet

AA

Utbildningen ska enligt skollagen förmedla respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på och det är väsentligt att alla huvudmän bedriver sin skolverksamhet i enlighet med dessa grundläggande värderingar.

Av uppgifterna som framkommer i Säkerhetspolisens yttrande den 28 mars 2022 framgår att AA under decennier har varit en central person för spridandet av en totalitär islamistisk ideologi som är oförenlig med svenska grundläggande fri- och rättigheter. Detta genom att AA bland annat nyttjat kontakter med en bedömd terroristorganisation samt är grundare till Sveriges Islamiska Skolor där tre stycken av medlemsskolorna, i vilka AA även har suttit i styrelsen, har präglats av strukturella problem samt nyttjats i radikaliserande och/eller brottsliga syften.

Enligt Skolinspektionens bedömning innebär AA:s bestämmande inflytande över verksamheten en allvarlig risk för eleverna, då AA står för en politik som är oförenlig med demokratiska principer som riskerar att påverka skolverksamheten på ett negativt sätt. Enligt Säkerhetspolisens yttrande föreligger en uppenbar risk för att Stiftelsen inte förmedlar en respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar och att en fortsatt verksamhet i nuvarande form innebär att barnen på skolan utsätts för en påverkan mot en islamistisk ideologi som förespråkar enklavisering av samhället, vilket i sin tur riskerar att leda till radikalisering av eleverna. Skolinspektionen finner inte anledning att ifrågasätta dessa uppgifter.

Mot bakgrund av dessa uppgifter bedömer Skolinspektionen att AA är olämplig att bedriva skolverksamhet.

Stiftelsens styrelse

Skolinspektionen bedömer utifrån Säkerhetspolisens uppgifter att vare sig Stiftelsens tidigare eller nuvarande styrelse agerar självständigt i förhållande till skolans stiftare AA, som mot bakgrund av Säkerhetspolisens yttrande är att bedöma som olämplig att driva skolverksamhet. Av yttrandet framgår vidare att styrelsen har möjliggjort för AA att genom den egna firman utöva ett bestämmande inflytande på kärnverksamheten i skolan. Stiftelsen har vidare betalat ut ersättning till AA under hela 2021. Förflyttningen av PP till Framstegsskolan har även gjorts på inrådan av AA, vilket ytterligare visar på AA:s bestämmande inflytande över Stiftelsens styrelse och verksamhet. Ytterligare en omständighet som har framkommit är att tidigare styrelseledamöter i Stiftelsen har ingått i Whatsapp-grupper tillsammans med bland annat AA.

Sammanfattningsvis gör Skolinspektionen bedömningen att styrelsen genom sitt agerande har bidragit till att AA, som är olämplig att bedriva skolverksamhet, har inflytande över skolverksamheten vid Framstegsskolan i Stockholm. Enligt Säkerhetspolisens uppgifter kan vidare skälet till att styrelsen bytts ut vara ett försök att dölja verklig huvudman och styrande ideologi. Säkerhetspolisen har den 28 mars 2022 gjort bedömningen att det föreligger en uppenbar risk att Stiftelsen inte förmedlar en respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar. Mot bakgrund av detta finns det starka skäl att ifrågasätta den tidigare

styrelsens vilja och förmåga att utse ny lämplig styrelse. Att Stiftelsens styrelse har gett AA ett bestämmande inflytande över skolverksamheten tyder på ett försök att kringgå det av lagstiftaren uppsatta regelverket gällande ägar- och ledningsprövning. Utredningen i ärendet visar att det föreligger en påtaglig risk för att styrelsen påverkas av AA. Detta medför i sin tur en risk för att eleverna vid skolan utsätts för en otillbörlig påverkan. Skolinspektionen bedömer därför att Stiftelsens styrelse är olämplig att bedriva skolverksamhet. Stiftelsen uppfyller därför inte längre förutsättningarna för godkännande.

Styrelsen har i sitt yttrande ifrågasatt grunderna för den av Säkerhetspolisen lämnade informationen och därtill dragna slutsatser. Säkerhetspolisens yttrande i detta ärende baseras delvis på underrättelseinformation, vilken är behäftad med olika former av begränsningar exempelvis vad gäller skydd för källor. Det innebär att yttrandet i delar inte anger källor för dragna slutsatser av Säkerhetspolisen. Enligt Skolinspektionen måste dock myndigheten kunna förlita sig på att uppgifterna och bedömningarna från Säkerhetspolisen är underbyggda och korrekta. Det som Stiftelsens styrelse har anfört ändrar inte den bedömningen.

Styrelsens förvaltning

Skolinspektionen anser att styrelsen har brustit i sin förvaltning av Stiftelsen, då årsredovisningen för 2020/2021 avlämnats sent till revisorn. Enligt revisorn har vidare årsredovisningen lämnats utan tillräckliga underlag för att revisorn ska kunna bedöma värdet av den väsentliga balansposten avseende andelar i Dotterbolaget. Vidare har årsredovisningen lämnats för sent till tillsynsmyndigheten Länsstyrelsen.

När det gäller de uppgifter som framkommer i bolagsstämmorprotokoll från Dotterbolaget kan Skolinspektionen konstatera att det, efter att Stiftelsen förvärvade Dotterbolaget, finns flera bolagsstämmorprotokoll som innehåller felaktiga uppgifter om vem som äger Dotterbolaget. Det är aktieägaren som deltar vid bolagsstämman och det är där aktieägaren utövar sin rätt att besluta i bolagets angelägenheter. Fram till november 2021 var BB, CC och DD styrelseledamöter i Stiftelsen och har då i och för sig kunnat företräda ägaren. Det är dock anmärkningsvärt att företrädarna för Stiftelsen vid flera tillfällen angett sig själva som aktieägare i Dotterbolaget och inte heller vid justeringen reflekterat över det uppkomna felet. I ett bolagsstämmorprotokoll från februari 2022, dvs. efter att BB, CC och DD trätt ur Stiftelsens styrelse, har dock BB och CC fortsatt att företräda Stiftelsen vid bolagsstämman trots att dessa inte längre satt i Stiftelsens styrelse. Detta visar på de starka band som finns mellan den gamla och den nya styrelsen i Stiftelsen. Bristerna i protokollen har försvårat Skolinspektionens tillsyn och kan ha misslett allmänheten.

Sammantaget är detta, enligt Skolinspektionen bedömning, ytterligare omständigheter som visar på en bristande lämplighet hos Stiftelsens styrelse.

Ekonomiska förutsättningar

Skolinspektionen har vid sin prövning av Stiftelsens ekonomiska förutsättningar granskat den skriftliga redovisning som Stiftelsen har gett in i ärendet. Revisorns

uttalande visar att det finns väsentliga fel som är genomgripande och som innebär att årsredovisningen inte ger en rättvisande bild av stiftelsens finansiella resultat och ställning. Med hänsyn till att det av revisionsberättelsen för 2020/2021 framgår att tillräckliga revisionsbevis inte har erhållits för att värdet av andelarna i Dotterbolaget ska kunna bedömas och att det värdet är väsentligt för årsredovisningen som helhet har Skolinspektionen inte kunnat bedöma Stiftelsens ekonomiska förutsättningar. Ärendet avslutas i denna del.

Återkallelse

De missförhållanden som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning är av så allvarlig karaktär att förutsättningarna för verksamheten på ett allvarligt sätt rubbas. Skolinspektionen vill särskilt framhålla Säkerhetspolisens yttrande, av vilket framgår att det finns en uppenbar risk att Stiftelsens ledningskrets inte förmedlar en respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar, vilket innebär att eleverna utsätts för en påverkan mot en islamistisk ideologi som riskerar att leda till radikalisering av eleverna, samt att en företrädare som bedöms olämplig i praktiken fortsatt får utöva ett bestämmande inflytande över verksamheten. Vad som framkommit har på ett grundläggande sätt rubbat förtroendet för Stiftelsen och dess företrädare.

Den bristande lämpligheten består även i att styrelsen inte har inlämnat årsredovisningen i tid samt att otillräckliga uppgifter har lämnats som underlag till revisorn. Detta medför i sin tur en risk när det gäller Stiftelsens ekonomiska förutsättningar att följa föreskrifterna för verksamheten. Skolinspektionen bedömer sammantaget att det finns en risk att Stiftelsen inte kan tillgodose elevernas rätt till en likvärdig utbildning av god kvalitet på längre sikt.

Utifrån Säkerhetspolisens uppgifter, bl.a. om att skälet till styrelsebytet kan vara ett försök att dölja verkliga huvudman och styrande ideologi, finns starka skäl att ifrågasätta om Stiftelsen har vilja och förmåga att tillse att andra lämpliga personer sätts i deras ställe. Mot bakgrund av detta bedömer Skolinspektionen därför att Stiftelsen saknar förutsättningar att följa ett föreläggande.

Skolinspektionen bedömer att de uppgifter som framkommit är så pass allvarliga att Skolinspektionen inte finner anledning att inspektera verksamheten på plats.

Med hänsyn till bristernas karaktär och omfattning samt de risker som framgår av Säkerhetspolisens yttrande bedömer Skolinspektionen vidare att ett beslut om återkallelse är proportionerligt. Stiftelsens godkännanden att bedriva skolverksamhet ska därför återkallas.

Ett återkallande av huvudmannens tillstånd att bedriva verksamhet är ett ingripande beslut som påverkar de barn och elever som går på skolan. Ett sådant beslut medför att eleverna måste byta skola. När en skola tvingas stänga ansvarar alltid elevernas hemkommuner för att eleverna får sin skolgång vid en annan skola. Det är angeläget att eleverna får sin rätt till en likvärdig utbildning av god kvalitet tillgodosedd, samt att eleverna får sin utbildning av en huvudman som uppfyller de krav som ställs på lämplighet. Mot bakgrund av detta bedömer Skolinspektionen att

barnets bästa, för här berörda barn och elever, är att få sin utbildning i en annan huvudmans regi. Skolinspektionen bedömer alltså att ett beslut om återkallelse är förenligt med barnets bästa.

När det gäller frågan om när beslutet om återkallelse ska gälla gör Skolinspektionen följande överväganden. Med hänsyn till de risker som den bristande lämpligheten medför är det inte lämpligt att verksamheten får fortsätta. Att låta verksamheten fortsätta under innevarande termin och under sommaren men hänsyn till fritidsverksamhet, ger dock förutsättningar för huvudmannen att avsluta verksamheten på ett ordnat sätt och för hemkommunen att anordna fortsatt skolgång på ett så bra sätt som möjligt för eleverna. Detta är det alternativ som Skolinspektionen anser medför minst risk för negativa konsekvenser för barnen och eleverna och som bedöms vara barnets bästa i det här fallet.

Skolinspektionen förordnar därför att beslutet ska gälla från och med den 17 augusti 2022.

Beslutet har fattats av biträdande generaldirektören Tommy Lagergren.

Utredaren Ida Östlund har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även regionchefen Agneta Broberg, chefsjuristen Klara Cederlund, juristen Charlotte Svanström samt regionjuristen Sara Smeds medverkat.

Bilaga:

Överklagandehänvisning

Kopia till:

Elevernas hemkommuner, Stockholms kommun, Skolverket, Inspektionen för vård och omsorg, Länsstyrelsen i Stockholm.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.